

Ahmed Teymur Paşa'nın el-Kinâyâtü'l-Âmmiyye Adlı Eserinde Yer Verdiği Bazı Kinâyeli Kullanımlar

Mahfuz Geylani *

Öz

Kinâye meramı daha etkili bir şekilde ifade etmek ve anlamı kuvvetli hale getirmek için etkin bir şekilde kullanılan edebî sanatlardandır. Sarih bir şekilde ifade edilen sözler bazı durumlarda karşımızdaki hitap ettiğimiz kişide yeterli etki meydana getirmeyebilir. Ya da söylenmek istenmeyen ifadeler kullanılmak istenilmez. Bu sebeplerden dolayı belâğatın etkin edebî sanatlarından olan kinâye sanatının kullanılmasına ihtiyaç duyulur. Kinâye sanatı Kur'ân-ı Kerîm, hadis, edebî metin ve şiir de kullanılmıştır. Kny (كنى) kökünden türetilmiş bir masdar olan kinâye (كناية) sözcüğü "bir şeyi başka bir şeyle örtüp gizlemek" anlamına gelir. Kinâye anlamı itibari ile sıfattan, mevsûftan ve nisbetten olmak üzere üç kısımda ele alınmıştır.

Ahmed Teymur Paşa Mısır'ın önemli edip, tarihçi ve araştırmacılarındandır. Çeşitli ilim dallarında önemli eserler telif etmiştir. Müellif çalışma konumuzu oluşturan *el-Kinâyâtü'l-Âmmiyye* adlı eserinde Mısır halk dilinde kullanılan 315 kinâyeli kullanıma yer vermiştir. Mısır halk dilinde kullanılan kinâyeli kullanımlara yönelik bu denli kapsamlı bir çalışma kendisinden önce yapılmamıştır. Makale boyutunu aşmaması için çalışmada bu kullanımların bir kısmına yer verilecektir. Çalışmamız iki bölümden oluşmaktadır. Çalışmada öncelikle Mısırlı edip Ahmed Teymur Paşa'nın hayatı ve ilmî kişiliği ele alınacak olup ardından müellifin *el-Kinâyâtü'l-Âmmiyye* adlı eserinde yer verdiği Mısır halk dilinde kullanılan bazı kinâyeli kullanımlara yer verilecektir.

Anahtar Kelimeler: Arap Dili, Belagat, Kinâye, Ahmed Teymur Paşa, el-Kinâyâtü'l-Âmmiyye.

Some of Ahmad Taymûr Pasha Use of Sarcasm in His Work Titled al-Kinâyât al-Âmmiyya

Abstract

Allegory is one of the literary arts used effectively to express the meaning more effectively and to make the meaning stronger. In some cases, explicitly expressed words may not have enough effect on the person we are addressing. Or unwanted expressions are not wanted to be used. For these reasons, there is a need to use the art of allegory, which is one of the effective literary arts of rhetoric. The art of allegory is used in the Qur'an, hadith, literary texts and poetry.

The word allegory (كناية), which is a masdar derived from the root kny (كنى), is a word that means "to cover and conceal something with something else". In terms of its meaning, allegory is dealt with in three parts: from adjective, from mawsûf and from relation.

* Doç. Dr., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Arap Dili ve Belagatı Bilim Dalı.

e-mail: mahfuz@comu.edu.tr, **ORCID:** <https://orcid.org/0000-0001-6148-4342>

Atıf/Citation: Geylani, Mahfuz. "Ahmed Teymur Paşa'nın el-Kinâyâtü'l-Âmmiyye Adlı Eserinde Yer Verdiği Bazı Kinâyeli Kullanımlar". *BAİD* 20 (Aralık 2024), 39-54.

Ahmed Taymur Pasha is one of the most important Egyptian writers, historians and researchers. He wrote important works in various branches of science. In his work titled al-Kinâyât al-Âmmiyya, which constitutes the subject of our study, the author included 315 allegorical usages used in Egyptian colloquial language. Such a comprehensive study on the Egyptian colloquial uses of allusions has not been done before him. In order not to exceed the size of the article, some of these usages will be included in the study. Our study consists of two parts. First, the life and scholarly personality of the Egyptian writer Ahmed Taymur Pasha will be discussed, and then the Egyptian colloquialisms that the author includes in his work al-Kinâyât al-Âmmiyya will be discussed.

Keywords: Arabic language, Rhetoric, Kinâyah, Ahmad Taymûr Pasha, al-Kinâyât al-Âmmiyya.

Giriş

Kinâye (كناية) sözcüğü birinci babdan gelen يَكْنُو كَنَى veya ikinci babdan gelen - يَكْنِي fiilinden türetilmiş bir masdar olup lügatte “söylenilen sözle başka bir anlamı kastetmek”¹ veya “bir şeyi örtmek”² anlamlarını ifade eder. Herhangi bir sözün açıkça söylenmemesi durumunda كَذَا عَنْ كَذَا (Filan şöyle filan şeyden kinâye ettim) ifadesi kullanılır.³ İstilahta ise kinâye, aslî (gerçek) anlamının kastedilmesine engel bir kârine olmamakla birlikte aslî anlamının lâzımı kastedilen sözdür.⁴

Kinâye sanatına başvuran kişi kastettiği anlamı doğrudan ifade edecek sözcüğü kullanmaz bunun yerine kastettiği anlamı ima eden veya ona delil teşkil eden bir sözcük kullanır.⁵ Kinâyeli kullanımlarda gerçek anlamın kastedilmesi mümkün olmakla birlikte lâzım anlam da kastedilebilir.⁶ Kinâye bu yönüyle mecazdan ayrılır. Kinâyede aslî anlamın kastedilmesi mümkün iken mecazda bu durum mümkün değildir.⁷

Kinâye anlamı itibari ile üç kısma ayrılır.

- 1 Mecdüddîn Muhammed b. Yakûb el-Fîrûzâbâdî, *Mu'cemu'l-kâmûsî'l-muhit*, trt. Halîl Memûn Şeyhâ (Beyrût: Dâru'l-Ma'rife, 1430/2009), 1152; Abdülazîz Atîk, *İlmu'l-beyân* (Beyrût: Dâru'n-Nahdati'l-'Arabiyye, 1405/1985), 203; Ahmed el-Hâşimî, *Cevâhiru'l-belâga* (Hindâvî, 2017), 345; Muhammed Ahmed Kâsım, Muhyiddîn Dîb, *Ulûmu'l-belâga (el-Bedî 've'l-beyân ve'l-ma'ânî)* (Lübân: el-Müessesetü'l-Hadîse li'l-Kitâb, 2003), 241.
- 2 Alî b. Muhammed es-Seyyid eş-Şerif el-Cürcânî, *Mu'cemu't-ta'rifât*, thk. Muhammed Sıddîk el-Minşâvî (Kâhire: Dâru'l-Fazîle,t.s.), 157.
- 3 Atîk, *İlmu'l-beyân*, 203.
- 4 Bahâuddîn es-Subkî, *'Arûsu'l-efrâh fî şerhi telhîsî'l-miftâh*, thk. Abdulhamîd Hindâvî (Beyrût: el-Mektebetu'l-'Asriyye, 2003/1423), 2/206; Kâsım, Dîb, *Ulûmu'l-belâga (el-Bedî 've'l-beyân ve'l-ma'ânî)*, 241.
- 5 Ebûbekr Abdulkâhir b. Abdirrahmân b. Muhammed el-Cürcânî, *Delâilü'l-icâz*, thk. Mahmûd Muhammed Şâkir (Kâhire: Mektebetü'l-Hancî, 2008), 66; Kâsım, Dîb, *Ulûmu'l-belâga (el-Bedî 've'l-beyân ve'l-ma'ânî)*, 241.
- 6 Kâsım, Dîb, *Ulûmu'l-belâga (el-Bedî 've'l-beyân ve'l-ma'ânî)*, 241.
- 7 Subkî, *'Arûsu'l-efrâh fî şerhi telhîsî'l-miftâh*, 2/207.

a. Sıfattan kinâye

Burada sıfattan kasıt nahiv ilmindeki tevâbi‘ çeşitlerinden olan sıfat olmayıp cömertlik, cesaret gibi mânevî sıfatlardır.⁸ Bu çeşit kinâye mevsûfun zikredilmesi ile bilinir. **هُوَ رَبِّبُ أَبِي اَهْوَلٍ** (O, Ebu’l-Hevl’in arkadaşıdır) cümlesi herhangi bir şahsın aşırı bir şekilde sırrını gizlemesinden kinâyedir.⁹

b. Mevsûftan kinâye

Bu çeşit kinâye ise sıfatın zikredilmesi ile bilinir. **مَدِينَةُ النُّورِ** (parlak şehir) ve **هُوَ حَارِسٌ عَلَى مَالِهِ** (O, malına karşı çok düşkündür) cümleleri bu kinâye çeşidine örnek olarak verilebilir. Zikri geçen birinci örnek Mısır halkından, ikinci örnek Paris şehrinde ve üçüncü örnek ise sürekli mal toplayarak cimrilik yapan kişiden kinâyedir.¹⁰

c. Nispetten kinâye

Olumlu veya olumsuz bir hükmün herhangi bir şahsa nisbet edildiği kinâye çeşididir. Ziyâd el-‘Acem’in İbnu’l-Haşrac’ı medhettiği aşağıdaki şiir bu çeşit kinâyeye istişhâd olarak gösterilebilir.¹¹

إِنَّ السَّمَاحَةَ وَالْمُرُوَّةَ وَالنَّدَى ... فِي قَبَّةِ ضُرْبَتْ عَلَى ابْنِ الْحَشْرَجِ

“Müsamaha, yiğitlik ve cömertlik İbnu’l-Haşrac’ın üzerine kurulmuş bir kubbenin içindedir.”

Şiir de görüldüğü gibi şair müsamaha, yiğitlik ve cömertlik gibi mânevî sıfatları İbnu’l-Haşrac’a nisbet etmiştir.

Kinâye belâgat üslûbunun en latif ve en dakik üslûplarından biridir. Kinâyeli anlatım bir davayı delil ile sunmak gibidir. Sözün kinâyeli bir şekilde kullanımı belâgat açısından sözün açık bir şekilde söylenmesinden daha etkilidir. **زَيْدٌ كَثِيرٌ** (Zeyd’in külü boldur) ifadesinden Zeyd’in cömert olduğu anlaşılır. Çünkü Zeyd’in külünün bol olması onun cömert oluşunu gerekli kılar.¹² **هُوَ طَوِيلُ النَّجَادِ** (Onun kılıcının bağı uzundur) ifadesi de bir şahsın uzun boylu oluşundan kinâyedir.¹³

⁸ Atik, *İlmu’l-beyân*, 212.

⁹ Hâşimî, *Cevâhiru’l-belâga*, 345.

¹⁰ Hâşimî, *Cevâhiru’l-belâga*, 345, 346.

¹¹ Muhammed b. Alî İbnu’l-Kâdî Muhammed Hâmid b. Muhammed Sâbir el-Fârûkî et-Tehânevî, *Keşşâfu istilâhati’l-fûnun ve’l-ulûm*, Alî Dahrûc, Abdullâh el-Hâlidî (Beyrût: Mektebetu Lübnân, 1996), 2/1387; Hâşimî, *Cevâhiru’l-belâga*, 347.

¹² Subkî, *‘Arûsu’l-efrâh fi şerhi telhîsi’l-miftâh*, 2/206, 213; Hâşimî, *Cevâhiru’l-belâga*, 348, 351.

¹³ Cürcânî, *Delâilu’l-icâz*, 66; Ebû Yakûb Yûsuf b. Ebî Bekr Muhammed b. Alî es-Sekkâkî, *Miftâhu’l-‘ulûm* (Beyrût: Dâru’l-Kutubi’l-İlmiyye, 1403/1983), 402.

Kinâyenin mecaz mı veya hakikat mı olduğu konusunda dört görüş vardır.¹⁴

a. Hakikattir.

b. Mecazdır.

c. Ne mecaz ve ne de hakikattir. Hatîp el-Kazvînî (v. 739/1338) bu görüşü benimsemiştir.

d. Mecaz ve hakikat olmak üzere iki kısma ayrılır. Kinâyeli lafız vazedildiği anlamda kullanılırsa hakikat olur. Ancak vazedildiği anlamda kullanılmayıp lâzım (gereken) melzûm (gerektiren) ile ifade edilmişse bu durumda mecaz olur.

Kinâye belâgatın beyan kısmına ait edebî sanatlardandır. Modern dönemde kinâye hakkında Mısır'ın önemli çağdaş dil bilginlerinden olan Ahmed Teymur Paşa (v. 1348/1930) *el-Kinâyâtü'l-Âmmiyye* adlı bir eser telif etmiştir. Müellif bu eserde Mısır halk dilinde kullanılan 315 kinâyeli kullanıma yer vermiştir. Eser Mısır halk dilinde kullanılan kinâyeli kullanımlara yönelik yazılmış kapsamlı bir çalışmadır. Çalışmamızda makale boyutunu aşmaması için müellifin eserinde yer verdiği kinâyeli kullanımların bir kısmına yer verilecektir.

1. Ahmed Teymur Paşa'nın Hayatı ve İlmî Kişiliği

1.1. İsmi ve Nisbesi

Adı Ahmed b. İsmâil b. Muhammed b. İsmâil b. Alî Teymûr el-Mûsulî'dir.¹⁵

1.2. Doğum Yeri ve Tarihi

Ahmed Teymur Paşa hicrî 1288/1871 yılında¹⁶ Kâhire'de doğmuştur.¹⁷

¹⁴ Tehânevî, *Keşşâfu ıstılahati'l-fûnun ve'l-ulûm*, 2/1389.

¹⁵ Ömer Rıza Kehhâle, *Mu'cemu'l-müellifin*, (Müessesetü'r-Risâle, 1414/1993), 1/105; Hayreddîn ez-Ziriklî, *el-'A'lâm Kâmûs terâcim li eşheri ricâli ve nisâi'l-'Arabî ve'l müsta'ribîn ve'l müstaşrikîn* (Beyrût: Dâru'l-İlmi lil-Melâyin, 2002), 1/100; Zeki Muhammed Mucâhid, *el-A'lâmü's-şarkîyye* (Beyrût: Dâru'l-Garbi'l-İslâmî, 1949), 838.

¹⁶ Muhammed Kürd Alî, *el-Mu'âsirûn* (Dımaşk: Matbû'âtu Mecma'i'l-Lugati'l-'Arabiyye, 1980), 37; Ahmed Teymûr Paşa, *Târihu'l-üsreti't-Teymûriyye* (Hindâvî, 2017), 16; Cemâl Muhammed Hamâde, *Terâcimu a'ÿâni'l-üseri'l-İlmiyye fî Mısır* (Ummân: Dâru'l-Feth, 1442/2021), 122; Mucâhid, *el-A'lâmü's-şarkîyye*, 838; Fuat Günel, "Ahmed Teymur Paşa", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 1989), 2/140.

¹⁷ ez-Ziriklî, *el-'A'lâm*, 1/100; Günel, "Ahmed Teymur Paşa", 2/140.

1.3. İlmî Kişiliği

Ahmed Teymur Paşa Mısır'ın önde gelen edebiyatçı, araştırmacı ve tarihçilerindedir.¹⁸ Kuvvetli bir zekaya sahip olup¹⁹ dil ilimlerinde zamanının önde gelen âlimlerinden olmuştur.²⁰ Fazilet sahibi bir aileye mensuptur.²¹ Dedesi Mısır'ın Kürtlerindedir.²² Doğduğunda Ahmed Tevfik ismi ile isimlendirilmişse de²³ daha çok Ahmed Teymûr adı ile meşhur olmuştur.²⁴ Küçük yaşlarda babasını kaybedince şair olan ablası Aişe kendisinin bakımını üstlenmiştir.²⁵ Cömert ve mütevazi bir kişiliğe sahip olmuş,²⁶ Müslümanların ihtiyaçlarını gidermiştir.²⁷

Ahmed Teymur Paşa Arapça, Fransızca, Türkçe ve Farsça dillerinin önemli kurallarını evinde öğrendikten sonra²⁸ Fransız okulunda 5 yıl eğitim almıştır.²⁹ Dil ilimleri, dinî/şer'i ve aklî/felsefî ilimleri döneminin önde gelen âlimlerinden tahsil etmiştir.³⁰ Bunlar arasında Mahmûd eş-Şenkitî³¹, Muhammed Abduh³², Hasan et-Tavîl³³, Hasan Abdulvehhâb³⁴, İbrâhim el-Yâzici³⁵, Rıdvân el-Muhallelâtî³⁶ ve Tâhir el-Cezâirî³⁷ gibi dönemin meşhur âlimleri de vardır.³⁸ Muhammed Abduh, İsmâil Sabri Paşa, Mahmûd Sâmî el-Bârûdî Paşa, Şeyh Hasan Mansûr ve Hayruddîn ez-Ziriklî gibi önde gelen ilim erbabının da iştirak ettiği kendisine ait bir ilim meclisi vardı. Arap dili ve edebiyatına bütün yönleri ile vâkıftı.³⁹

18 ez-Ziriklî, *el-'A'lâm*, 1/100.

19 Alî, *el-Mu'âsirûn*, 46.

20 Alî, *el-Mu'âsirûn*, 44.

21 ez-Ziriklî, *el-'A'lâm*, 1/100.

22 Alî, *el-Mu'âsirûn*, 37.

23 Paşa, *Târihu'l-üsreti't-Teymûriyye*, 16; Hamâde, *Terâcimu a yâni'l-üseri'l-İlmiyye fî Mısır*, 122.

24 Hamâde, *Terâcimu a yâni'l-üseri'l-İlmiyye fî Mısır*, 122.

25 ez-Ziriklî, *el-'A'lâm*, 1/100.

26 Muhammed Receb el-Beyyûmî, *en-Nahdatu'l-İslâmiyye fî siyeri a lâmiha'l-muâsirîn* (Beyrût: ed-Dâru's-Şâmiyye; Dimaşk: Dâru'l-Kâ', 1415/1995), 2/14.

27 Alî, *el-Mu'âsirûn*, 40.

28 Paşa, *Târihu'l-üsreti't-Teymûriyye*, 17.

29 Alî, *el-Mu'âsirûn*, 37, 38.

30 Mucâhid, *el-A'lâmü's-şarkiyye*, 839.

31 Paşa, *Târihu'l-üsreti't-Teymûriyye*, 17.

32 Kehhâle, *Mu'cemu'l-müellifîn*, 1/105.

33 Paşa, *Târihu'l-üsreti't-Teymûriyye*, 17.

34 Mucâhid, *el-A'lâmü's-şarkiyye*, 839.

35 Hamâde, *Terâcimu a yâni'l-üseri'l-İlmiyye fî Mısır*, 122.

36 Mucâhid, *el-A'lâmü's-şarkiyye*, 839.

37 Hamâde, *Terâcimu a yâni'l-üseri'l-İlmiyye fî Mısır*, 122.

38 Kehhâle, *Mu'cemu'l-müellifîn*, 1/105.

39 Mucâhid, *el-A'lâmü's-şarkiyye*, 839.

Ahmed Teymur Paşa ücret mukabilinde birçok yazma eseri satın alarak⁴⁰ çok zengin bir kütüphaneye sahip olmuştur.⁴¹ Sahip olduğu eserlerin yarısını yazma eserler oluşturmaktadır.⁴² Kütüphanesinde bulunan yazma eserleri kendisinden talep eden bütün araştırmacılara ödünç olarak vermiştir.⁴³ Ahmed Teymur Paşa, Dâru'l-Kutubi'l-Mısriyye⁴⁴, el-Mecma'u'l-Mısri,⁴⁵ el-Mecma'ul-İlmu'l-'Arabi⁴⁶ ve el-Mecma'u'l-Lugavi⁴⁷ gibi kurumlara üye olmuş ve sahip olduğu yazma nüshalar ve yaptığı araştırmalar ile zikri geçen bu kurumlara önemli ilmî hizmetlerde bulunmuştur.⁴⁸

1.4. Vefatı

Hicri 1348/1930 yılında⁴⁹ Kâhire'de vefat etmiştir.⁵⁰

1.5. Eserleri

Ahmed Teymur Paşa'nın çeşitli ilim dallarında telif etmiş olduğu eserlerinden bazıları şunlardır:

1. *Tashîhu aġlâtî'l-Kâmusi'l-muhît*.⁵¹

2. *Nevâdiru'l-mesâil*.⁵²

3. *Lehecâtu'l-'Arab*.⁵³

4. *Tashîhu Lisâni'l-'Arab*.⁵⁴

5. *Ebyâtu'l-ma'ânî ve'l-'âdât*.⁵⁵

6. *el-Muntahabât fi'ş-şî'ri'l-'Arabî*.⁵⁶

7. *Esrâru'l-'Arabiyye*.⁵⁷

⁴⁰ Alî, *el-Mu'âsirûn*, 38.

⁴¹ Paşa, *Târihu'l-üsreti't-Teymûriyye*, 18.

⁴² Âlî, *el-Mu'âsirûn*, 38.

⁴³ Alî, *el-Mu'âsirûn*, 38.

⁴⁴ Alî, *el-Mu'âsirûn*, 42.

⁴⁵ Alî, *el-Mu'âsirûn*, 42.

⁴⁶ ez-Ziriklî, *el-'A'lâm*, 1/100.

⁴⁷ Kehhâle, *Mu'cemu'l-müellifin*, 1/105.

⁴⁸ Alî, *el-Mu'âsirûn*, 42.

⁴⁹ Hamâde, *Terâcimu a'ÿâni'l-üseri'l-İlmiyye fî Mısır*, 123.

⁵⁰ ez-Ziriklî, *el-'A'lâm*, 1/100.

⁵¹ Kehhâle, *Mu'cemu'l-müellifin*, 1/105.

⁵² Beyyûmî, *en-Nahdatu'l-İslâmiyye fî siyeri a'lâmihâ'l-muâsirîn*, 2/10.

⁵³ Kehhâle, *Mu'cemu'l-müellifin*, 1/105.

⁵⁴ Alî, *el-Mu'âsirûn*, 44; Hamâde, *Terâcimu a'ÿâni'l-üseri'l-İlmiyye fî Mısır*, 123.

⁵⁵ Hamâde, *Terâcimu a'ÿâni'l-üseri'l-İlmiyye fî Mısır*, 123.

⁵⁶ ez-Ziriklî, *el-'A'lâm*, 1/100.

⁵⁷ Hamâde, *Terâcimu a'ÿâni'l-üseri'l-İlmiyye fî Mısır*, 123.

8. *el-Elfâzu'l- 'ammiyye*.⁵⁸

9. *Kâmusu'l-kelimâtu'l- 'ammiyye*.⁵⁹

10. *el-Kinâyâtü'l- 'ammiyye*.⁶⁰ Çalışma konumuzu oluşturan eserdir.

2. Ahmed Teymur Paşa'nın *el-Kinâyâtü'l- 'ammiyye* Adlı Eserinde Yer Verdiği Bazı Kinâyeli Kullanımlar

Ahmed Teymur Paşa, çalışma konumuzu oluşturan *el-Kinâyâtü'l- 'ammiyye* adlı eserinde Mısır halk dilinde kullanılan 315 kinâyeli kullanıma yer vermiştir. Bunlardan bazıları şunlardır:

إِبْنُ حَرَامٍ , إِبْنُ رُضَا : Zinadan doğan çocuktan kinâyedir.

إِتَّأَوِبُ عَ النَّأْمُوسِ : Fakirlikten ve yiyecek bir şey bulamamaktan kinâyeye edilmiştir.⁶¹

أَجْرُ مَنْأُولِ : Mükâfatın Allah tarafından verileceği anlamından kinâyedir.⁶²

إِدْنٌ فِي مَأَطَهَ : Kendisinden verim alınmayan bir işten kinâyedir.

أَشْكُرُهُ حَبْرَ : Bir fiili açıktan işlemekten kinâyedir.

أَكَلٌ فِي قَتِّهِ مَحْلُولَةٌ : Malını israf edip elindekilerin kıymetini bilmeyen şahıstan kinâyedir.

أَكُنْ لَحْمَهُ : Gıybetten kinâyedir.⁶³

أَكَلٌ وَ شَهَ : Aşırı bir şekilde azarlamaktan kinâyedir.

إِيدُهُ نَأَشْفَهُ : Cimrilikten kinâyedir.

إِيدُهُ وَ رَجْلُهُ : Başkasının yardımı olmadan bir iş yapmayı beceremeyen kişiden kinâyedir.⁶⁴

بَأَطُهُ وَ النَّجْمَةُ : Herhangi bir şeye mâlik olmayan kişiden kinâyedir.

بِأَلْبَاعِ وَ الدَّرَاعِ : Başkasına ait bir şeyi zorbalıkla gasb etmekten kinâyedir.

بِالرَّطْنِ : Bir şeyin çok oluşu ve ucuz oluşundan kinâyedir.⁶⁵

بِالرَّغْبِ : Sözü açık bir şekilde söylemekten kinâyedir.⁶⁶

⁵⁸ Paşa, *el-Emsâlu'l- 'ammiyye*, 558.

⁵⁹ ez-Ziriklî, *el-'A'lâm*, 1/100.

⁶⁰ Paşa, *el-Emsâlu'l- 'ammiyye*, 557.

⁶¹ Paşa, *el-Kinâyâtü'l- 'ammiyye*, 17.

⁶² Paşa, *el-Kinâyâtü'l- 'ammiyye*, 17.

⁶³ Paşa, *el-Kinâyâtü'l- 'ammiyye*, 18.

⁶⁴ Paşa, *el-Kinâyâtü'l- 'ammiyye*, 19.

⁶⁵ Paşa, *el-Kinâyâtü'l- 'ammiyye*, 21.

⁶⁶ Paşa, *el-Kinâyâtü'l- 'ammiyye*, 22.

بِالْهَبُؤْلِ : Bir şeyin çokluğundan kinâyedir.

بَلْعُ رِيْقُهُ : Yorgunluk ve sıkıntıdan sonraki sükûnetten kinâyedir.

بَيْتُهُ مَفْتُوحٌ : Cömertlikten kinâyedir.⁶⁷

تُرْشَنَ الْمَلْحِ مَا يَنْزَلُشَنَ : Şiddetli izdihamdan kinâyedir.

تَلْفِ أَمَلُهُ : Ümitsizlikten kinâyedir.⁶⁸

جَمَلٍ جَا فِي جَمَلٍ : Yüksek bir şeyi talep etmekten kinâyedir.

جَابَ الْخَبْرَ مِنْ يَزْ أَمُهُ : Haberin güvenilir bir kaynaktan geldiğinden kinâyedir.

جَرَّحَهُ طَرِي : Yakın olan musibetten kinâyedir.

جَرِي رِيْقُهُ عَلَيْهِ : İnsan nefsinin herhangi bir şeyi istemesinden kinâyedir.⁶⁹

حِبَالُهُ فِي الْهَوَا طَارَتْ : Firar etmekten ve hızlıca koşmaktan kinâyedir.

حَرَقَ الْعَصَلَ : Bir işi yapmadaki aşırılıktan kinâyedir.⁷⁰

حَطَّ الِّهَمِّ فِي التَّرْبَاسِ : Süratli bir şekilde kaçmaktan kinâyedir.

حَطَّ صَبَاعُهُ فِي الشَّقِّ : Herhangi bir işi yapmaktan âciz olan kişiden kinâyedir.

حُطِّي : Zayıf olmaktan kinâyedir.

حَلَّهُ وَهُوَ مَعْرِفَتُهَا : Kişinin kendi ülkesini bütün yönleriyle tanimasından kinâyedir.⁷¹

خَبْرٌ أَبْيَضٌ : Kötü haberden kinâyedir.

خَذَّ بِحَقِّهِ خَلْفَهُ : Hakkin zayı olması durumunda intikam almaktan kinâyedir.⁷²

خَذَهُ قَبَالَهُ وَمَسَاحَهُ : Herhangi bir şeyin tamamını alıp geride bir şey bırakmamaktan kinâyedir.

خَرَجَ مِنْ إِيدِهِ : Kişinin yaptığı işi yapabilecek kabiliyette oluşundan kinâyedir.

خَرَقَ الْبِرْشَتَقُ : Haya örtüsünü atmaktan kinâyedir.

خُسِرَ الْجِدُّ وَالسَّقَطُ : Her şeyi kaybetmekten kinâyedir.⁷³

دَخَلَ فِي زَوَارِقُهُ : Birinin gözüne girip onun has adamı olmaktan kinâyedir.

دَقَّ الِّهَمِّ وَنَخَلُهُ : Üzüntü ve kederlerin devam etmesinden kinâyedir.

⁶⁷ Paşa, *el-Kinâyâtü'l-Âmmiyye*, 23.

⁶⁸ Paşa, *el-Kinâyâtü'l-Âmmiyye*, 25.

⁶⁹ Paşa, *el-Kinâyâtü'l-Âmmiyye*, 27.

⁷⁰ Paşa, *el-Kinâyâtü'l-Âmmiyye*, 29.

⁷¹ Paşa, *el-Kinâyâtü'l-Âmmiyye*, 30.

⁷² Paşa, *el-Kinâyâtü'l-Âmmiyye*, 33.

⁷³ Paşa, *el-Kinâyâtü'l-Âmmiyye*, 34.

الدُّنْيَا بِتَضْرِبٍ وَتَقْلِبٍ : Bir mekandaki insanların izdihamından kinâyedir.⁷⁴

رَاحٌ بِلَا شَيْءٍ : Ücretsiz gitmekten kinâyedir.

رَاحٌ عَلَى بُلَاقٍ : Kusmaktan kinâyedir.

رَأْسٌ فِي رِجْلَيْنِ : Şiddetli baygınlıktan kinâyedir.⁷⁵

رَجَعَتِ الْمَيَّةُ لِمَجَارِيهَا : Bir durumun ve işin olacağına varmasından kinâyedir.

رَمَى طُوبَىئَهُ : Bir şahıstan ümit kesilmesinden kinâyedir.

رَمَى وَرَاءَهُ قَوَارِدَهُ : Gidenin bir daha dönmemesi için yapılan duadan kinâyedir.

رَنَ لَهَا الْقَدْحُ : Önemli bir işten kinâyedir.⁷⁶

رَبِدَهُ عَلَى فُطَيْرَةٍ : Çalışmadan ve meşakkat çekmeden bir amaca ulaşmaktan kinâyedir.

رَزَعَهُ زَرَاعَهُ بِصَلِّ : Bir şeyin üstünü altına getirmekten kinâyedir.

رَزَى الدُّوْدَ : Çokça insanların bir mekanda toplanmalarından kinâyedir.

رَزَى الشُّورْبَةَ : Düzensiz bir şekilde toplanmadan kinâyedir.

رَزَى اللَّيِّ الدَّايَةَ جَرَّاهُ مِنْ لِسَانِهِ : Çok konuşmaktan kinâyedir.

رَزَاهُ عَلَى حَمَارَةٍ : Bir kasıt olmadan herhangi bir eylemin yapılmasından kinâyedir.⁷⁷

رَزَجُوا لَهُ شَمْعَهُ : İflas etmekten kinâyedir.⁷⁸

رَزَقَ الْكُفْلَ مِنَ الْعَيْنِ : Bir insanın hırsızlık konusundaki maharetinden kinâyedir.⁷⁹

رَزَقَتْ يَتِيمًا : Şiddetli sarhoşluktan kinâyedir.

رَزَقَ السَّمَا وَالطَّارِقَ : Herhangi bir şeye malik olmayan kişiden kinâyedir.⁸⁰

رَزَقَتْ بَيْضَةً : Kötü durumdan kinâyedir.⁸¹

رَزَقَتْ مِنْ بَرِّ أُمَّةٍ : Bedenin kuvvetli oluşundan kinâyedir.

رَزَقَتْهُ بِالشَّيْءِ وَحَطَّتْ بِهَا الطَّاعُونَ : Bir şahsın isminin zikredildiğinde kendisine beddua edilmesinden ve aşırı bir şekilde kendisine buğz edilmesinden kinâyedir.

⁷⁴ Paşa, *el-Kinâyâtü'l-âmmiyye*, 35.

⁷⁵ Paşa, *el-Kinâyâtü'l-âmmiyye*, 37.

⁷⁶ Paşa, *el-Kinâyâtü'l-âmmiyye*, 38.

⁷⁷ Paşa, *el-Kinâyâtü'l-âmmiyye*, 39.

⁷⁸ Paşa, *el-Kinâyâtü'l-âmmiyye*, 41.

⁷⁹ Paşa, *el-Kinâyâtü'l-âmmiyye*, 41.

⁸⁰ Paşa, *el-Kinâyâtü'l-âmmiyye*, 42.

⁸¹ Paşa, *el-Kinâyâtü'l-âmmiyye*, 43.

شَايِلُ عَبْدِ الْقَائِدِ : Üzüntü ve kederin devam etmesinden kinâyedir.

شَمُّ عَلَى ضَهْرٍ اِيْدُهُ : Gaybın bilinmemesinden kinâyedir.⁸²

الصَّبَاحِ رَبَاحٌ : Herhangi bir işin yarın yapılacağından kinâyedir.⁸³

ضَرْبِ الدُّنْيَا طَبْنَجُهُ : Herhangi bir işe ihtimam edilmemesinden kinâyedir.

ضَرْبِ مَدْفَعٌ : İflas etmekten kinâyedir.

ضِلَّةُ حَفِيفٌ : Ruhun hafifliğinden kinâyedir.⁸⁴

طَارَ مِنَ الْفَرَحِ : Aşırı sevinçten kinâyedir.

طَلَعٌ فِي الْغُسْبِ : Vakti geldiğinde kötülüğe misli ile karşılık verileceğinden kinâyedir.⁸⁵

طَلَعٌ مِنْ عَيْنِهِ : Bir şeyi gasb ederek almaktan kinâyedir.

طَوَرَ اللَّهُ فِي بَرَسِيمِهِ : Herhangi bir şey kavramayan gabiden kinâyedir.

طَوَّلَ رُوْحَهُ : Bir şahsın teenni ile hareket etmesinden kinâyedir.⁸⁶

عَاشَ عَلَى الْهَوَا : Az yemekten kinâyedir.

عَامِلُ السِّكَّةِ قَيَّاسُهُ : Çok gidip gelmekten kinâyedir.⁸⁷

عَرَفَ الْكُفْتِ : Yüksek zekadan ve her şey hakkında bilgi sahibi olmaktan kinâyedir.

عَسَلٌ وَ يَنْعَسِلُ : Zail olan ve herhangi bir eser bırakmayan şeyden kinâyedir.⁸⁸

عُطْسٌ نَزْلُهُ مِنْ مَنَاخِيرِهِ : İki şahsın birbirine çok benzemesinden kinâyedir.

عَلَى الْوَكَا : Bir şeyin sona ermesinden kinâyedir.

عَمَّرَ الطَّاسَةَ : İçki içmekten ve sarhoşluktan kinâyedir.⁸⁹

عَنْدُهُ السِّرُّ بِالْمُقْلَاحِ : Sırrı gizlemeyip insanlar arasında ifşa etmekten kinâyedir.⁹⁰

الْعَيْنِ الْحَمْرَةَ : Öfkeli bir şekilde bakmaktan kinâyedir.

عَيْنِي عَيْنِكَ : Bir şeyi açık bir şekilde ifade etmekten kinâyedir.⁹¹

⁸² Paşa, *el-Kinâyâtü'l-Âmmiyye*, 45.

⁸³ Paşa, *el-Kinâyâtü'l-Âmmiyye*, 47.

⁸⁴ Paşa, *el-Kinâyâtü'l-Âmmiyye*, 49.

⁸⁵ Paşa, *el-Kinâyâtü'l-Âmmiyye*, 51.

⁸⁶ Paşa, *el-Kinâyâtü'l-Âmmiyye*, 52.

⁸⁷ Paşa, *el-Kinâyâtü'l-Âmmiyye*, 55.

⁸⁸ Paşa, *el-Kinâyâtü'l-Âmmiyye*, 56.

⁸⁹ Paşa, *el-Kinâyâtü'l-Âmmiyye*, 57.

⁹⁰ Paşa, *el-Kinâyâtü'l-Âmmiyye*, 58.

⁹¹ Paşa, *el-Kinâyâtü'l-Âmmiyye*, 58.

عَسَلٌ وَ نَشْرٌ : Çok konuşmaktan kinâyedir.

عُلْبٌ حُمَارُهُ : Acziyyetten kinâyedir.⁹²

فُحْتِ الْبَحْرِ : Eski zamandan kinâyedir.

فَرَكْتُ كَعْبٍ : Kısa mesafeden kinâyedir.

فَصُّ مَلْجٍ وَ دَابٍ : Aniden izini kaybeden kişiden kinâyedir.⁹³

قَالَ وَاحِدٌ وَ سَيِّئٌ : Giderken acele etmekten kinâyedir.

قَرَأَ الْجَوَابَ مِنْ عُنْوَانِهِ : Çok zeki olmaktan kinâyedir.⁹⁴

قَرَّيْتُهُ عَلَى بِلَاطٍ : Bir şahsın çok fakir oluşundan kinâyedir.⁹⁵

قَطَعَ الْبَاطِ : Yavaş yürümekten kinâyedir.⁹⁶

قَطَعَ الْحَلِيْبَةَ وَ الرَّايْبَةَ : Kötülükte sınır tanımamaktan kinâyedir.⁹⁷

قَطَعَ فِي فَرَوْتِهِ : Gıybetten kinâyedir.

قَعْدَ لَهُ فِي الْخَطِّ : Tembellikten kinâyedir.

قَوْلٌ يَا بَاسِطٍ : Hüzün ve kederi terk etmeye yönelik yapılan teşvikten kinâyedir.⁹⁸

كَسَرَ عَلِيٌّ مَنَاخِيْرَهُ بَصَلَةً : Zilletten kinâyedir.

الْكَعْبُ وَ الْخَنْصَرُ : Mahir olmaktan kinâyedir.

كَفَّهُ مَفْتُوحٌ : Cömertlikten kinâyedir.

كَفَى عَلِيٌّ الْخَبْرَ مَا جَوْرٌ : Haberi gizlemekten kinâyedir.⁹⁹

كَلَّمَهُ وَرَدٌ عَطَا : Çok kısaltmaktan kinâyedir.¹⁰⁰

لَا جَهْ مِنْ بَابٍ وَ لَا رَاحٌ مِنْ حِيْطٍ : İki şahsın birbirlerine çok benzemesinden kinâyedir.

لَا يَحِلُّ وَ لَا يُرْبِطُ : Elinde yetki olmayan aciz kişiden kinâyedir.

لِسَانُهُ مَالُوشٌ تَقَالَهٗ : Sırrı gizlememekten kinâyedir.

لِلرُّكْبِ : Bir şeyin çokluğundan kinâyedir.

⁹² Paşa, *el-Kinâyâtü'l-âmmiyye*, 59.

⁹³ Paşa, *el-Kinâyâtü'l-âmmiyye*, 61.

⁹⁴ Paşa, *el-Kinâyâtü'l-âmmiyye*, 63.

⁹⁵ Paşa, *el-Kinâyâtü'l-âmmiyye*, 63.

⁹⁶ Paşa, *el-Kinâyâtü'l-âmmiyye*, 64.

⁹⁷ Paşa, *el-Kinâyâtü'l-âmmiyye*, 64.

⁹⁸ Paşa, *el-Kinâyâtü'l-âmmiyye*, 65.

⁹⁹ Paşa, *el-Kinâyâtü'l-âmmiyye*, 67.

¹⁰⁰ Paşa, *el-Kinâyâtü'l-âmmiyye*, 68.

لَتَّ وَعَجَنَ : Sözü tekrar edip gereksiz yere uzatmaktan kinâyedir.¹⁰¹

لِسَانُهُ طَوِيلٌ : Sefahetten kinâyedir.

لَقَطِ الْفُؤْلَهُ : Herhangi bir şahsın maksadı anlamasından kinâyedir.¹⁰²

مَاتَ فِي جِلْدِهِ : Aşırı korkudan kinâyedir.

مَاتْفُوتُوشِ الْوَاحِدَةَ : Teyakkuz halinde olmaktan kinâyedir.

مَاتْخَرِشْ مِنْ إِيدُهُ الْمِيَّةَ : Aşırı cimrilikten kinâyedir.¹⁰³

مَا تَنْبَلِشْ فِي بَقَّةِ فُؤْلَهُ : Herhangi bir şahsın sırrı gizlemeyip onu insanlar arasında yaymasından kinâyedir.

مَا خَلَّاشْ عَ الْعَصَابِيَّةَ : Mübalağalı bir şekilde bir şahsın azarlanmasından kinâyedir.

مَا حَدَّ يِعْرَفْ بِقَلْبِ وَرَاهُ طَحِينٌ : Çokça konuşup insanlara söz hakkı tanımamaktan kinâyedir.¹⁰⁴

مَا دَخَلْشْ دُنْيَا : Sonradan evlenmeyen kişilerden kinâyedir.

مَا سَعَّرُوشِ : Bir şahsın diğerini hakir görmesinden kinâyedir.

مَا فَيْشْ صَرِيخِ ابْنِ يَوْمِينِ : Evde herhangi bir sesin olmayışından kinâyedir.¹⁰⁵

مَايسُواشْ مُلُودُنُهُ نَخَالَهُ : Değersiz olan şeyden kinâyedir.

مَا يِعْرُفْشْ كُوعُهُ مِنْ بُوَعُهُ : Bir şahsın cehalete daldığından kinâyedir.

مَاتْلَعَّ بِلسَانِهِ : Kişinin konuşmaya güç yetirmesinden kinâyedir.¹⁰⁶

مُسامرُهُ فِي السِّدْعِ : Bir şahıstan veya bir cemaatten ayrılmamaktan kinâyedir.¹⁰⁷

مِنْ إِيدِهَا وَرَجَلِهَا : Herhangi bir fiilin tam olarak yapılmamasından kinâyedir.¹⁰⁸

مِنْ الدَّارِ لِلنَّارِ : Herhangi bir şahsın kendi güç ve kudreti ile almasından kinâyedir.

مِنْ هَبِّ وَ مِنْ دَبِّ : Bir mekanda toplanan farklı cinsteki insanlardan kinâyedir.

مُوشْ جَائِبِهَا الْبِرِّ : Kendi nefsinin yücelten kibirli kişiden kinâyedir.

مُوشْ مِنْ تُوْبِهِ : Bir şahsın kendisi ile iletişim kurulacak bir konumda olmayışından kinâyedir.

¹⁰¹ Paşa, *el-Kinâyâtü'l-Âmmiyye*, 69.

¹⁰² Paşa, *el-Kinâyâtü'l-Âmmiyye*, 70.

¹⁰³ Paşa, *el-Kinâyâtü'l-Âmmiyye*, 71.

¹⁰⁴ Paşa, *el-Kinâyâtü'l-Âmmiyye*, 72.

¹⁰⁵ Paşa, *el-Kinâyâtü'l-Âmmiyye*, 73.

¹⁰⁶ Paşa, *el-Kinâyâtü'l-Âmmiyye*, 74.

¹⁰⁷ Paşa, *el-Kinâyâtü'l-Âmmiyye*, 75.

¹⁰⁸ Paşa, *el-Kinâyâtü'l-Âmmiyye*, 75.

مِيَّةٍ مِنْ تَحْتِ تَيْنٍ : İçindeki düşmanlığı gizleyip açığa vurmeyen kişiden kinâyedir.

نَزَلٌ مِنْ طُوقَةٍ : Aşırı bir şekilde benzerlikten kinâyedir.¹⁰⁹

نَفْحَهُ كَدَابِيَهُ : Kibrini açık bir şekilde izhar eden kişiden kinâyedir.

نَفْسٌ فِي قَفْصٍ : Aşırı zayıflıktan kinâyedir.

نَفْسُهُ خَضْرَاءٌ : Herhangi bir şahsın üzüntüye tahammül etmeyip sevince meyletmesinden kinâyedir.

نَقْضُ الْفُرُوعِ : Vurmaktan kinâyedir.

نَقْضُ قَشْرِيَّتِهِ : Bir şahsın diğer bir şahsın sohbetini terk etmesinden kinâyedir.¹¹⁰

هَفٌّ طَلَعِ النَّهَارِ : Bir şeyin hızlıca zail olmasından kinâyedir.¹¹¹

وِشَّةٌ يَفْطَعُ الْخَمِيرَةَ مِنَ الْبَيْتِ : Kötü yüzden kinâyedir.

وَقْفٌ بِالْقِلَادَةِ : Hareket etmeyip durmaktan kinâyedir.

وَلَّغٌ : Hızlı kaçmaktan kinâyedir.

وَلَّغٌ لَهُ قَنَدِيلٌ : Bir şahsın güzel hasletlerini insanlar arasında yaymaktan kinâyedir.¹¹²

يَا مَوْلَايَ كَمَا خَلَقْتَنِي : Elbiseden arınmak ve her şeyi kaybetmekten kinâyedir.¹¹³

Sonuç

Ahmed Teymur Paşa Mısır'ın önde gelen edebiyatçı, araştırmacı ve tarihçilerindendir. Çeşitli ilim dallarında önemli eserler telif etmiştir. Zengin bir kütüphaneye sahip olmuş ve şahsî kütüphanesini ilim adamlarının istifadesine sunmuştur. Üye olduğu kurumlara ilmî hizmetlerde bulunmuştur.

Belâgat ilminde ele alınan üç ana konudan biri olan beyân ilmi düşünceleri değişik yollarla ifade etme usul ve kaidelerini inceler. Beyân ilminde ele alınan edebî sanatlardan biri de kinâyedir. Arap edebiyatında yaygın olarak kullanılan edebî sanatlardan biri olan kinâye belâgat açısından sarih ifadeden daha etkili bir anlatım uslûbudur. Çünkü soyut anlamlar kinâye sanatı ile müşahhas bir şekilde muhataba iletildiğinde söylenilmek istenen daha etkili bir şekilde ifade edilir.

Ahmed Teymur Paşa Mısır halk dilindeki kinâyeli kullanımların bilinmesi açısından geride kıymetli bir eser bırakmıştır. Eser Mısır halk dilinde kullanılan

¹⁰⁹ Paşa, *el-Kinâyâtü'l-âmmiyye*, 76.

¹¹⁰ Paşa, *el-Kinâyâtü'l-âmmiyye*, 78.

¹¹¹ Paşa, *el-Kinâyâtü'l-âmmiyye*, 79.

¹¹² Paşa, *el-Kinâyâtü'l-âmmiyye*, 82.

¹¹³ Paşa, *el-Kinâyâtü'l-âmmiyye*, 83.

kinâyeli kullanımları derli toplu bir şekilde ve derinlemesine ele alması açısından önemlidir. Bir toplumdaki kinâyeli kullanımların bilinmesi o toplumun dilini anlamak açısından önem arz etmektedir. Ahmed Teymur Paşa bu eserde Mısır halk dilinde kullanılan kinâyeli kullanımları ayrıntılı bir şekilde ele alarak toplumun dilinin bilinmesi konusunda bir farkındalık oluşturmuş ve önemli bir boşluğu doldurmuştur.

Kaynakça

- Atîk, Abdulazîz. *İlmu'l-beyân*. Beyrût: Dâru'n-Nahdati'l-'Arabiyye, 1405/1985.
- Beyyûmî, Muhammed Receb. *en-Nahdatu'l-İslâmiyye fî siyeri a'lâmiha'l-mu'âsirîn*. Beyrût: ed-Dâru's-Şâmiyye; Dimaşk: Dâru'l-Kâ', 1415/1995.
- Cürcânî, Ebûbekr Abdulkâhir b. Abdirrahmân b. Muhammed. *Delâilu'l-icâz*. thk. Mahmûd Muhammed Şâkir. Kâhire: Mektebetü'l-Hancî, 2008.
- Fîrûzâbâdî, Mecduddîn Muhammed b. Ya'kûb. *Mu'cemu'l-kâmûsi'l-muhit*. trt. Halîl Memûn Şeyhâ. Beyrût: Dâru'l-Ma'rife, 1430/2009.
- Günel, Fuat. "Ahmed Teymur Paşa". *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. 2/140-141. İstanbul: TDV Yayınları, 1989.
- Hamâde, Muhammed. *Terâcimu a'yâni'l-üseri'l-'İlmiyye fî Mısr*. Ummân: Dâru'l-Feth, 1442/2021.
- Hâşimî, Ahmed. *Cevâhiru'l-belâga*. Hindâvî, 2017.
- Kâsım, Ahmed; Dîb, Muhyiddîn. *'Ulûmu'l-belâga (el-Bedî' ve'l-beyân ve'l-ma'ânî)*. Lübnân: el-Müessesetü'l-Hadîse li'l-Kitâb, 2003.
- Kehhâle, Ömer Rıza. *Mu'cemu'l-müellifîn*. Müessesetü'r-Risâle, 1414/1993.
- Kürd Alî, Muhammed. *el-Mu'âsirûn*. Dimaşk: Matbû'âtu Mecma'i'l-Lugati'l-'Arabiyye, 1980.
- Mucâhid, Zeki Muhammed. *el-A'lâmu's-şarkiyye*. Beyrût: Dâru'l-Garbi'l-İslâmî, 1949.
- Paşa, Ahmed Teymûr. *el-Emsâlu'l-'âmmiyye*. Mısır: Dâru'l-Kutubi'l-'Arabî, 1375/1956.
- Paşa, Ahmed Teymûr. *el-Kinâyâtü'l-'âmmiyye*. Kâhire: Müessesetü Hindâvî, 2012.
- Paşa, Ahmed Teymûr. *Târihu'l-üsreti't-Teymûriyye*. Hindâvî, 2017.
- Rahmî, Alî Es'ad Alî. "Dâru'l-Kutubi'l Mısriyye". *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. 8/508-510. İstanbul: TDV Yayınları, 1993.
- Sekkâkî, Ebû Yakûb Yûsuf b. Ebî Bekr Muhammed b. Alî. *Miftâhu'l-'ulûm*. Beyrût: Dâru'l-Kutubi'l-İlmiyye, 1403/1983.
- Subkî, Bahâuddîn. *'Arûsu'l-efrâh fî şerhi telhîsi'l-miftâh*. thk. Abdulhamîd Hindâvî. Beyrût: el-Mektebetu'l-'Asriyye, 2003/1423.
- Tehânevî, Muhammed b. Alî İbnu'l-Kâdî Muhammed Hâmid b. Muhammed Sâbır el-Fârûkî. *Keşşâfu İstilhâti'l-fûnun ve'l-ulûm*. thk. Alî Dahrûc, Abdullâh el-Hâlidî. Beyrût: Mektebetu Lübnân, 1996.
- Zirikî, Hayreddîn. *el-'A'lâm Kâmûs terâcim li eşheri ricâli ve nisâi'l-'Arabî ve'l müsta'ribîn ve'l müstaşrikîn*. Beyrût: Dâru'l-'İlmi li-Melâyîn, 2002.

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı/ Contribution of Authors

Araştırma tek bir yazar tarafından yürütülmüştür.

The research was conducted by a single author.

Çıkar Çatışması Beyanı / Conflict of Interest

Çalışma kapsamında herhangi bir kurum veya kişi ile çıkar çatışması bulunmamaktadır.

There is no conflict of interest with any institution or person within the scope of the study.

İntihal Politikası Beyanı / Plagiarism Policy

Bu makale iThenticate yazılımıyla taranmıştır. İntihal tespit edilmemiştir.

This article has been scanned by iThenticate. No plagiarism was detected.

Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Beyanı / Scientific Research and Publication Ethics Statement

Bu çalışmada "Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi" kapsamında uyulması belirtilen kurallara uyulmuştur.

In this study, the rules stated in the "Higher Education Institutions Scientific Research and Publication Ethics Directive" were followed
